

A kulturális közfoglalkoztatás helye a hazai foglalkoztatási programok rendszerében

Interjú Dr. Hoffmann Imre közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkárral

Kárpáti Árpád: *Kérem, nyújtson áttekintést a hazai közfoglalkoztatás helyzetéről, a főbb foglalkoztatási programokról és célokról!*

Dr. Hoffmann Imre: A Kormány 2011-ben – átalakítva az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök rendszerét – megerősítette a közfoglalkoztatás intézményét annak érdekében, hogy

átmeneti munkalehetőséget teremtsen az arra rászorulóknak, és háttérbe szoruljanak a segély típusú ellátási formák. A magyar gazdaságpolitika középpontjába a „Segély helyett munkát!” elv került, s ez lett a közfoglalkoztatás új rendszerének mottója. 2013-tól elindulhattak a helyi közösségi igényekre, sajátosságokra épülő programok is, amelyek tovább szélesítették a közfoglalkoztatási tevékenységek körét. Jelentős részben olyan depresszív térségekben nyújtanak a programok tranzit foglalkoztatási lehetőséget, ahol a munkaerő-piaci kereslet stagnál. Ezekben a térségekben a résztvevők jelentős részének a közfoglalkoztatás biztosítja az első legális foglalkoztatási formát, amelynek segítségével munkakészségeik fejlődnek és önbecsülésük növekszik. A közfoglalkoztatottak büszkék eredményeikre, a közösségek szerveződéssel megteremtődtek a szövetkezés lehetőségei is. A projektek alapvető célja az értékteremtés, a települések önfenntartó képességének, a vidéki lakosság megtartó képességének erősítése.

A társadalmi felzárkózás érdekében a munkavállalás szempontjából

hátrányos és leghátrányosabb helyzetű álláskereső közfoglalkoztatásba történő bevonása prioritást kell élvezzen. Az alacsony kvalifikált emberek számára olyan megoldást kell kínálni, amely hosszú távon biztosítja megélhetésüket és segíti visszalépésüket az elsődleges munkaerőpiacra.

A kiterjedt közfoglalkoztatás alkalmazása azon a felismerésen alapul, hogy vannak ugyan olyan települések és térségek, ahol az aktív eszközök elégségesek ahhoz, hogy az álláskeresőket munkahelyhez segítsék, máshol azonban az önkormányzat a település egyedüli munkáltatója és az álláskereső mobilitása alacsony szintű. A közfoglalkoztatás helyi szerepe – az abban aktív szereplők hozzáértésén és aktivitásán túl – az adott település fejlettségével, a szereplők aktivitásával, az együttműködés minőségével is összefügg.

A Kormány 2016. évre a közfoglalkoztatás céljaként határozta meg többek között az elsődleges munkaerőpiacról kiszorultak, különösen a munkaerőpiacon halmozottan hátrányban lévő foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresői vagy szociális ellátásra nem

jogosult álláskereső, az alacsony iskolai végzettségűek, a tartósan munka nélkül lévők foglalkoztatásának és foglalkoztathatóságának növelését, figyelembe véve az álláskereső ügyfél kategorizálási rendszerben történt besorolását.

A fenti célokkal összefüggésben kiemelkedően fontos a közfoglalkoztatással érintett célcsoportok munkaerő-piaci (re)integrációjához leginkább szükséges és megfelelő, személyre szabott munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz és képzésekhez való minél szélesebb körben történő hozzáféréseinek biztosítása.

A megvalósítás során előtérbe helyezzük az olyan közfoglalkoztatási programok indítását, amelyek hasznos, értékteremtő, a helyi sajátosságokon alapuló foglalkoztatási lehetőségeket biztosítanak és támogatják az önfenntartó települési modell kialakítását. Az idei évben olyan programok indítását is tervezzük, amelyek figyelembe veszik a nem megfelelő mentális, szociális, egészségi állapotú álláskereső esetében a célcsoport sajátosságait.

A korábbi évekhez hasonlóan fontos szerepet szánunk a természeti és épített környezet védelmére, a rendezett közösségi terek kialakítására, a kulturális örökség elemeinek megóvására, a közétkeztetés minőségének javítását célzó programokra, kiemelt figyelmet fordítunk a roma lakosság lakhatásának, társadalmi integrációjának, és a büntetés-végrehajtási intézetekből szabadultak társadalmi beilleszkedésének elősegítését szolgáló tevékenységekre.

K. Á.: Milyenek a képzési programok tapasztalatai a közfoglalkoztatás keretei között?

H. I.: A közelmúltban zárult TÁMOP 2.1.6-12/1-2012-0001 azonosítószámú „Újra tanulok” c. kiemelt projekt biztosította annak lehetőségét, hogy 2012. és 2015. november 30. közötti időtartamban a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzési programok megvalósulhattak. A képzési programokba közel 184 ezer főt vontunk be. Ebből több mint 175 ezer fő közfoglalkoztatott volt, akik közül 166 ezer fő (95%) sikeresen befejezte a képzést. A közfoglalkoztatásba be-

vont, halmozottan hátrányos helyzetű, alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők magas arányát figyelembe véve, az alapképzettség, kompetenciafejlesztő és felzárkóztató képzések mellett, egyéb szakmai, azaz egy adott munkakör, munkatevékenység betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzésére irányuló képzések, illetve állam által elismert ún. OKJ-s szakképzések megszerzésére volt lehetőség.

2016-2018 között a GINOP-6.1.1-15 „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” című kiemelt projekt biztosítja a közfoglalkoztatottak képzését a munkaerő-piaci szempontból releváns képzettség, ismeretek, készségek, kompetenciák megszerzését. A projektben 85000 főt, elsősorban a befejezett 8. általános, vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezőket (legalább 80000 fő), kell kiemelten támogatni. A közfoglalkoztatottak iskolai végzettségét is figyelembe véve a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő, állam által elismert (OKJ), egy-egy régióban hiányszakmának számító szakképzések megszerzését lehetővé tévő képzéseket is indítunk.

K. Á.: A szociális szervezetek elterjesztése területén – mely a Kulturális Közfoglalkoztatási Programnak is egyik kiemelt fókuszpontja – milyen eredmények születtek hazánkban?

H. I.: A Belügyminisztérium felismerte, hogy a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezetek önállóodása egy hosszabb – 2-4 éves – folyamat, és hosszú távú fenntarthatóságuk érdekében stratégiai fontosságú, hogy ezen időszak uniós és hazai fejlesztési lehetőségei és forrásai minél nagyobb mértékben álljanak rendelkezésre a szociális szervezetek részére. A közfoglalkoztatás alapjain szerveződő és önkormányzati tagsággal rendelkező szociális szervezetek száma folyamatosan növekszik. Jelenleg 150 közfoglalkoztatási programot megvalósító hátrányos helyzetű településen alapítottak szociális szervezetet és további 90 szociális szervezetet alapítása várható a 2016. évben. Munkatársaink folyamatosan részt vesznek az olyan támogatási konstrukciók kidolgozá-

sában, amelyek a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezetek foglalkoztatási képességének növelését, profitorientált piaci szereplővé válását, ösztönzését célozzák.

A Nemzeti Művelődési Intézet a III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program keretében az OFA NKft. együttműködésével célul tűzte ki a közfoglalkoztatási programban részt vevők szakmai felkészítését a szociális szervezeteti forma generálására, abban történő későbbi részvételre.

Ezzel egyidőben a Belügyminisztérium is országosan elindította a közfoglalkoztatás alapjain már megalakult szociális szervezeteti vezetők, illetve a szervezeteket alapítani szándékozó települési vezetők 48 órás szociális szervezeteti menedzser képzését. Köszönettel vettük az NMI ezen gesztusát, hogy hálózata bevonásával segítséget nyújt a szociális szervezeteti forma népszerűsítésére, a szociális szervezeteti formával kapcsolatos ismeretek minél szélesebb körhöz történő eljuttatásában.

K. Á.: Milyen tervei vannak a kormányzatnak a közfoglalkoztatás területén, terveznek-e a Kulturális Közfoglalkoztatási Programhoz hasonló speciális programokat?

H. I.: Az előbbieken már említett célok mellett és mentén a közfoglalkoztatási programok több, munkaerőpiacon hátrányos helyzetű célcsoportot is megérintenek. A fővárosban indított hajléktalanokat foglalkoztató speciális közfoglalkoztatási mintaprogram tapasztalatai alapján a Belügyminisztérium országos hajléktalan mintaprogramot indított a főváros és 17 megye, valamint 30 közfoglalkoztató (önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak) bevonásával.

A program keretében a közfoglalkoztatók olyan értékteremtő tevékenységet végezhetnek a hajléktalan személyekkel, mint például a palántanevelés, dísznövények és konyhakerti növények termesztése, brikettelés, komposztálás, elhanyagolt temetők karbantartása, mosoda kialakítása, utcabútorok és virágládák gyártása, kerámia és rongyszőnyeg készítése, szappangyártás. A termesztett dísznövényeket közparkokba ültetik ki, az aprítékokból brikettelés révén fű-

tőanyagot állítanak elő, a természetett zöldségféléket a közétkeztetésben hasznosítják, illetve rászorulóknak osztják ki. E közfoglalkoztatási mintaprogram kettős célt szolgál: a hajléktalan személyek számára hasznos, értékteremtő tevékenységet nyújt, ezáltal élethelyzetükön javít, valamint a program már nem csak a foglalkoztatásukra összpontosít, hanem arra is, hogy a létrehozott értékek a köz számára is élvezhetőek, illetve felhasználhatóak legyenek.

A program a 2016. évben 781 hajléktalan embernek ad munkalehetőséget közel 1,5 mrd Ft közfoglalkoztatási támogatásból, több esetben kiegészülve más forrásból biztosított lakhatási programokkal.

K. Á.: Hogyan ítéli meg a Kulturális Közfoglalkoztatási Program helyét az országos közfoglalkoztatási programok rendszerében?

H. I.: 2013-ban egészen újszerű kezdeményezés volt, hogy a közfoglalkoztatás kereteiben kulturális közfoglalkoztatási mintaprogram indult. E jelentős közfoglalkoztatotti létszámmal működtetett program célja kulturális hálózat kialakítása, közösségi és társadalomfejlesztési program megvalósítása.

A legnagyobb közfoglalkoztató a Nemzeti Művelődési Intézet, amely az országos kulturális közfoglalkoztatási program egyik megvalósítójaként jelenleg 6100 főt foglalkoztat. A Belügyminisztérium a program támogatására több mint 12 mrd Ft támogatási keretösszeget biztosított.

Megítélésem szerint a program jelentős szerepet játszik a helyi közösségek újraszervezésében, a közösségi kohézió erősítésében, a helyi emberek társadalmi aktivitásának növelésében, melynek rendkívüli jelentősége van a kulturális értékek megőrzésében.

A program célkitűzései és hasznossága eltér az általános közfoglalkoztatási programoktól, és a közösségi fejlesztés területén egy olyan hiánypótló hálózatot alakít ki, amely a településfejlesztésben is kulcsszerepet játszik.

K. Á.: Mit vár a Kulturális Közfoglalkoztatási Program szerkezetének megváltoztatásától – nevezetesen,

hogy a főbb kulturális ágazatokat képviselő intézmények együtt valósítják meg a programot?

H. I.: Az Emberi Erőforrások Minisztériumának megkeresésére a Nemzeti Művelődési Intézet által megvalósított országos kulturális programot a Belügyminisztérium kiterjesztette több kulturális intézményre. Így a kulturális közfoglalkoztatás kibővült a digitalizálás, levéltári, könyvtári, múzeumi segítő háttértevékenységekkel. A program megvalósításába bevont 8333 közfoglalkoztatott – főként a kis településeken – hozzájárul ahhoz, hogy erősödjön a közösségi összetartozás érzése, bővüljön a helyi értékek feltárása. A helyi problémák komplex megközelítése, az egyes minisztériumok, szervezetek – a Belügyminisztérium, Emberi Erőforrások Minisztériuma, Nemzetgazdasági Minisztérium, a megyei kormányhivatalok és a közfoglalkoztatók – együttműködése és a tevékenységeikben rejlő szinergikus hatások a fejlődő települési kulturális élet folyamatainak elindításához és megerősítéséhez eredményesen járulhatnak hozzá. Ezen kívül a program jelentős mértékben hozzájárul kulturális örökségeink digitalizáció útján történő közkinccsé tételéhez.

K. Á.: 2015-ben a Belügyminisztérium nagy sikerrel rendezte meg az I. Közfoglalkoztatási Kiállítást a Vajdahunyad várban. Milyen tapasztalatokkal rendelkeznek a rendezvény kapcsán, terveznek-e idén is hasonló országos nyilvánosságot a közfoglalkoztatás eredményeinek bemutatására?

H. I.: A közfoglalkoztatás elérte azt a szintet, amikor a megvalósított értékteremtő programokat, illetve a szociális értelemben nyújtott segítséget a közvélemény számára is érdemesnek tartottuk bemutatni. Számos önkormányzat olyan magas szinten valósítja meg a közfoglalkoztatási programjait, hogy ezek jó gyakorlatként, követendő példaként történő bemutatását a nagyközönség számára elengedhetetlennek éreztük. A kiállítás ugyanakkor a kiállítók számára is nagyon hasznosnak bizonyult, hiszen a programok eredményeként előállított termékekről, terményekről, az ezekhez kapcsolódó folyamatokról, előállítási, feldolgozási technikákról kicserélhették tapasztalataikat.

Nagy örömünkre a kiállítás ideje alatt zajló szakmai előadásokra is sokan kíváncsiak voltak: itt kérdéseket is feltehettek az előadók által bemutatott témában az érdeklődők.

Jelentős média-érdeklődés övezte a Vajdahunyad várban megrendezett I. Országos Közfoglalkoztatási Kiállítást. A rendezvényről, illetve ennek kapcsán a közfoglalkoztatásról rengeteg sajtóorgánium készített összefoglaló hírt, képanyagot, interjúkat.

A 121 kiállító közfoglalkoztató, valamint a vendégként jelen lévő önkormányzatok és a látogatók viszszaélése alapján a kiállítás sikeres terepet biztosított a közfoglalkoztatás megismertetésére, népszerűsítésére.

A kiállítók, a polgármesterek, valamint a látogatók egybehangzó kérése nyomán idén terveink szerint szeptemberben rendezzük meg a kiállítást.

DR. HOFFMANN IMRE tűzoltó, tűzrendészeti és biztonságtechnikai mérnök. Közel negyven éve kezdett Szolnokon tűzoltóként dolgozni. Pálya során mintegy 25 évet töltött Jász-Nagykun-Szolnok megyében tűzoltó tisztként, megyei tűzoltó parancsnokként, majd 2000-tól az Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósága megyei igazgatójaként. 2003 és 2010 között a Főigazgatóság hatósági főigazgató-helyettese, ezt követően 2012-ig általános főigazgató-helyettese volt. Jelenleg, 2012 óta közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkár a Belügyminisztériumban. A közfoglalkoztatás rendszerének szakmai irányítójaként gondoskodik a közfoglalkoztatási tevékenységek megfelelő működtetéséről, koordinációjáról.

KÁRPÁTI ÁRPÁD művelődési és felnőttképzési menedzser, ifjúsági és PR szakértő, a Nemzeti Művelődési Intézet szakmai igazgatója. Szakmai pályafutását a pécsváradai művelődési központban kezdte, majd Pécs és Baranya megyében volt ifjúsági referens. 15 éve foglalkozik ifjúságsegítő tevékenységgel, közösségfejlesztéssel. Számos helyi, országos és nemzetközi projekt fűződik a nevéhez. Európai Unió pályázatok előkészítésével, értékelésével és megvalósításával is foglalkozott. Több hazai és nemzetközi támogatási rendszernek volt előkészítője és döntéshozója.